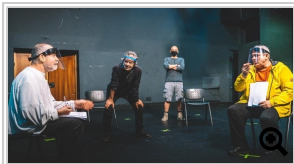

Από τη δυστοπία του κορονοϊού στη θεατρική ουτοπία της Νεφελοκοκκυγίας

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / Σάββατο 4 Ιουλίου 2020, 09:13:17 / Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ

Στους «Ορνίθες» του Αριστοφάνη (414 π. Χ.) δύο Αθηναίοι πολίτες τη εποχής, ο Πεισθέταιρος (με το ρητορικό χάρισμα του «πείθειν έταιρον») και ο Ευελπίδης (αισιόδοξος), απηυδισμένοι από τη διαφθορά σε πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, στην οποία έχει περιέλθει η πόλη, αποφασίζουν να ιδρύσουν μια νέα -ιδανική- Πολιτεία μεταξύ ουρανού και γης... Τη

«Νεφελοκοκκυγία».

Έτσι, ο Πεισθέταιρος συνδιαλέγεται με θεούς και ανθρώπους, συνάπτει συμμαχίες, επιβάλλει τους δικούς του κανόνες στο όνομα της Δημοκρατίας, παντρεύεται την κόρη του Δία (Εξουσία- Βασιλεία) και ανακηρύσσεται παντοκράτορας. Η Νεφελοκοκκυγία βουλιάζει στις ...νεφέλες της διαφθοράς που επιφέρει (πάντα;) η εξουσία...

- Κωμωδία φυγής; Ένα αισιόδοξο παραμύθι με πολλή σάτιρα και αισιόδοξο τέλος (έζησαν αυτοί καλά κι εμείς ...καλύτερα;) ή μια ιλαροτραγωδία ιδεολογικής ματαιώσης;

- «Ξέρετε καμιά γενιά που να μην οραματίστηκε τη δική της Νεφελοκοκκυγία;», απαντά -μάλλον αποστομωτικά- ο Γιάννης Ρήγας, σκηνοθέτης των φετινών -της πανδημίας, του εγκλεισμού, της απομόνωσης, των «ειδικών υγειονομικών συνθηκών»- Ορνίθων, μιας εκ των «τυχερών» καλοκαιρινών παραγωγών που θα παρουσιαστούν στο φεστιβάλ Επιδαύρου (δύο παραστάσεις του Εθνικού και μία του ΚΘΒΕ).

- Πόσο οι «ειδικές συνθήκες» (λόγω κορονοϊού) και τα μέτρα προστασίας που απαιτούνται και επιβάλλονται στις πρόβες διαμορφώνουν την ίδια την παράσταση;

- «Κάνουμε πρόβες με μάσκες και αποστάσεις μεταξύ των ηθοποιών. Βοηθούν (στις αποστάσεις) και τα ...φτερά, οι μάσκες των πουλιών. Θέατρο μπορούμε να κάνουμε υπό οποιαδήποτε συνθήκη. Θα 'πρεπε να μπορούμε. Η σκηνή είναι χώρος ελευθερίας. Ίσως θα έπρεπε να επαναδιαπραγματευτούμε τους τρόπους έκφρασης. Πιθανόν ο λόγος του θεάτρου να αποδειχθεί ισχυρότερος από τη συνθήκη εκφοράς του. Αν η παράσταση γίνει τελικά θα έχουμε αποδείξει ότι το θέατρο μπορεί να γίνει, σε κάθε περίπτωση. Η τέχνη πρέπει να βρει τη δύναμη - και δι' αυτής την ελευθερία. Πρέπει να βγει -να βγούμε όσοι την υπηρετούμε- στην επιφάνεια. Είναι μονόδρομος», λέει ο σκηνοθέτης.

Ο Γιάννης Ρήγας μετείχε στη μετά 15 χρόνια (1975) αναβίωση της εμβληματικής παράστασης των Ορνίθων (του 1959) σε σκηνοθεσία Κάρουλου Κουν, μουσική του Μάνου Χατζιδάκι, σκηνικά του Γιάννη Τσαρούχη, χορογραφία της Ζουζούς Νικολούδη.

Ο σκηνοθέτης -χαμηλών τόνων και υψηλών στόχων- επί 20ετία και πλέον στο ΚΘΒΕ και διευθυντής σπουδών της Δραματικής του Σχολής, μιλά στο ΑΠΕ-ΜΠΕ για τη δική του πλέον παράσταση και τα σημεία των σύγχρονων καιρών.

- Είναι «θλιβερό» το τέλος της «κωμωδίας»; των Ορνίθων. Σαν μια τραγωδία για το τέλος της «ουτοπίας»...

- «Ξέρετε καμιά γενιά που να μην οραματίστηκε τη δική της Νεφελοκοκκυγία; Κι αν υπάρχει, είναι νεκρή γενιά. Οι "Ορνίθες" είναι το πλέον ολοκληρωμένο, το πλέον πλήρες έργο του Αριστοφάνη. Η έννοια της Ουτοπίας υπάρχει σ' όλες τις μορφές της ανθρώπινης δραστηριότητας (πολιτικές και λογοτεχνικές, τεχνολογικές, οικονομικές, επιστημονικές, φιλοσοφικές, θρησκευτικές ουτοπίες)...

Είναι εξίσου σημαντική όσο και «αναγκαία» όσο και το όνειρο... Πώς αλλιώς; Δεν θα πάψουμε να ονειρευόμαστε όπως ποτέ δεν θα πάψουμε να θεωρούμε την Αηδόνα το πιο όμορφο πουλί. Αν καταφέρουμε να συνομιλήσουμε, να παραδεχτούμε τα λάθη μας, ν ακούσουμε τον «άλλο», ίσως φτάσουμε στην ιδανική πολιτεία - στην πολιτεία που θα μας χωράει όλους... Οι «Ορνίθες είναι το έργο που πρέπει να διαβάσει κάθε κυβερνήτης -κάθε εποχής- προτού αναλάβει την εξουσία αλλά και μόλις τη χάσει για να ...κατανοήσει».

- Στην παράσταση του ΚΘΒΕ προτείνετε νέα ανάγνωση του έργου. Η προσωπική σας «εμπλοκή» στην πλέον εμβληματική για το ελληνικό θέατρο παράσταση των Ορνίθων, αυτής του Κάρουλου Κουν, σας «ωθεί» σε μια επιχείρηση αναβίωση της;

- «Περάσαν έκτοτε (από την προσωπική μου συμμετοχή στην αναβίωση -του 1975- της ιστορικής παράστασης του Κουν) 45 χρόνια!!! Όλα βρίσκονται στη μνήμη του σώματος του ελληνικού θεάτρου. Το θέατρο είναι -δεν θα πάψει ποτέ να είναι- οι ηθοποιοί του. Προσωπικά "βίωσα" ως ηθοποιός τους "Ορνίθες" με μια "πήση" δευτερολέπτων (είχα το ρόλο ενός μικρού μαύρου πουλιού που ..."έπεφτε" από ένα ύψωμα στο κέντρο της σκηνής ενώπιον 18.000 θεατών!). Ήταν τα πιο σημαντικά δευτερολέπτά μου στο θέατρο. Είμαι πλέον απενεχοποιημένος. Δεν θέλω ούτε να καταργήσω, ούτε να ανατρέψω τίποτα. Επιδιώκω μόνο στο τέλος ένα δάκρυ απ τους θεατές -για όσους καταλάβουν».

- Υπήρξατε μαθητής του πλέον «εμβληματικού» -στην ιστορία του ελληνικού θεάτρου- δασκάλου (του Κ. Κουν), ηθοποιός, θιασάρχης, σκηνοθέτης και τώρα στέλεχος ενός από τα «θεσμικά» θέατρα

